

ROLE OF THE TALE FOR THE CHILD'S UPBRINGING

Abstract: The article discusses the different types of fairy tales and their role in the education of children.

Author information:

Stela Angelova

Teacher at Krilatko Kindergarten, Varna

 Bulgaria

Keywords:

Приказката заема важно място в живота на детето. Тя е важно средство за възпитанието на децата от предучилищна възраст. Чрез нея се осъществява умственото, нравственото, естетическото и трудовото възпитание на децата. Приказката има особено значение за тяхното нравствено развитие. “За да намалее поведенческите реакции на децата, които предизвикват тревога,- пише Снежана Вълчева, е необходимо да се разнообразява живота им в детското заведение“ [Вълчева, С., 2013:111]. Затова е необходимо в педагогическото взаимодействие да се включват повече и различни видове приказки.

Фолклорната приказка е повествователен фолклорен жанр. Фолклорната приказка разказва измислени случки с различна степен на достоверност, с различни персонажи [Георгиева М., Йочева Р., Йочева К., 2015:51]. Тя има връзка с мита – като повествование и на равнище образи, символи и модели. Но за разлика от мита тя разчита на измислица, не е тъждествена на това, за което разказва. Предназначението и не е да съобщава – като мита, а да отправи морално послание, да разграничи доброто от злото, да го оцени, да го представи увлекателно, за да изпитат слушателите удоволствие и да повярват в него. Разказването на приказки не е регламентирано като време и място, не е подчинено на обред. Това се отнася и за жанровете, в които са видими следите от определен ритуал – както при вълшебните приказки.

Поуката във фолклорната приказка е синтезирано нравствено послание. Съдържа информация за организацията на общността и правилата, на които се подчиняват отношенията между хората, тяхното поведение. Носител е на нравствено послание, което е насочено към предаване на родов опит и ценности. Във фолклорната приказка доброто винаги побеждава.

Приказките дават представа за социума и за индивида – за организацията на общността, за реда, за неписаните закони и правила, от които се ръководи; за индивида -като носител на ценностни характеристики, формирани в различни междуличностни отношения, но в рамките на колектива. Нравственото послание в тях е резултат от опита и грижата за съхраняване на ценностната система. В тях винаги доброто побеждава, злото е възмездено или осмяно.

Фолклорната приказка осъзнава, че животът не е населен само със справедливост, но ако в края си акцентува позитивното, то е вероятно за да поддържа вярата в реда, в сполуката, да поддържа стимулите на живеене, да въздейства с добрия пример. Предназначението и е да отправи морално послание, да разграничи доброто от злото, да го оцени, да го представи увлекателно, за да изпитат слушателите удоволствие и да повярват в него.

Народните приказки се отличават с голяма подвижност и са много повече достъпни за различните народи, отколкото народните песни, пословици, гатанки и др. Докато песните са изградени в мерена реч, трудно преводими на чужд език, за приказките такава трудност не съществува. Те са като птиците, които минават свободно границите. В миналите времена са ги пренасяли войниците, търговците и най-вече робите, които са бивали принудени да останат в страната на поробителя до края на живота си.

Общото за всички фолклорни приказки е, че те са сюжетни, обикновено събитията са подредени в хронологичен ред. Сюжетите представляват случки и събития с различна степен на достоверност. Сюжетният ред във фолклорните приказки е в хронологическа последователност и във вълшебните приказки има ясно изразена причинноследствена връзка. Във всички фолклорни приказки има речеви жестове, клишета от преизказно наклонение (Имало едно време; Живели някога; и др.), които свидетелстват, че случките и събитията са в миналото. Интересно е, че те стават на различни места. Пространството е един от начините за различаване на видовете приказки. Пространството е организирано в опозицията свое-чуждо. Структурна особеност на фолклорния приказан текст са формулите за начало /“ Имало едно време...“; „Живял някога...“, „Някога, преди много години...“/ и за край /“ И живели дълго и щастливо.“; „Три дни яли, пили и се веселили.“/ .

Важна е ролята на народния разказвач – той е посредник между времето на разказване. Обикновено в приказката се използва преизказно наклонение, подчертаващо несвидетелския елемент в повествованието. Разказвачът изпълнява структурно-организираща и смислово-оценъчна роля.

Във фолклорната приказка обикновено героите се извяват пряко чрез конкретните си постъпки. Главният герой е участник в основните събития, той по правило е подложен на различни по брой и вид изпитания, докато второстепенните имат допълваща функция-те могат да подпомагат неговите усилия или да му противостоят. Героите нямат индивидуални характеристики, те са типизирани според представата на общността за определен тип поведение. Липсват описания и героите не са индивидуализирани. Те винаги са подложени на изпитание. Те се представят от разказвач, който изпълнява структурноорганизираща и смислооценъчна роля. Той има възможност да променя съдържанието на една народна приказка, като прибавя или изоставя някои епизоди, внася свои образи. По този начин се раждат твърде много варианти на една и съща приказка и е невъзможно да се установи нейният първоизточник.

Чрез сюжета, героите и с посредничеството на разказвача, фолклорната приказка излъчва своето послание – за добро, справедливост и т.н.

По традиция се приема жанровата диференциация: вълшебни, битови, приказки за животни.

В общ план основните им характеристики се свързват със следните характеристики:

В **приказките за животни** чрез образите на героите се представят различни човешки качества. Всеки герой е свързан с определени характеристики, често изразени и чрез името му: Кума Лиса винаги е хитруша, Кумчо Вълчо е глупав и гладен, Зайо Байо е страхлив и т.н. Тези характеристики на героите са постоянни, независимо в коя приказка за животни ги срещаме.

Битовите приказки са свързани със случки от ежедневието бит на хората. Българските битови приказки често имат за централен персонаж Хитър Петър, който надхитрява Настрадаин Ходжа / чорбаджията, богаташа/. Героите в битовите приказки преодоляват препятствията със свои сили-с ум, сръчност, те не разчитат на свръхестествени помощници.

Вълшебните приказки са най-близки до мита. Пространството в тях, освен опозицията свое-чуждо, характерна за фолклора като цяло, е представено и с типичните за фолклора като цяло, е представено и с типичните за фолклора опозиции горе-долу /горна земя-подземно царство/, близко-далечно, в което близкото е добро, а далечното е чуждо, враждебно пространство. Героите са представени не чрез имена, а чрез статусни или родови характеристики / царски син, цар, мащеха, доведена дъщеря, заварена дъщеря/. Централният персонаж преодолява препятствия / най-често три на брой/ с помощта на вълшебни предмети /шапка невидимка, бързоходни ботуши, летящо килимче/ или вълшебни помощници /фея, знахарка, вълшебник/. Универсални за всички приказки от този жанр са функциите „вредителство“ и „липса“-признаци на нарушена хармония в началото на текста. С вредителство / отнемане на благото се свързват различни персонажи-митнически същества: хала, ламя, змей и т.н., но и с човешки образ. Задача на героя е да създаде нова хармония. В някои вълшебни приказки след преодоляване на препятствията героят получава като награда половин /чуждо/ царство /освен царската дъщеря/, като по този начин той разширява границите на „своето“. За вълшебната приказка е характерна употребата на определени числа: три /трима братя, три царски дъщери, три препятствия/, седем, девет /“ През девет царства в десето...“/ четиридесет. Щастливият край на вълшебната приказка най-често е представен чрез сватба.

Към битовите се отнасят и корпус текстове с един централен персонаж – за Хитър Петър или за Настрадаин Ходжа. Делението е условно – жанровото взаимодействие и взаимопроникване може да се открие във всички видове. Приказките са сюжетни, събитията са положени в определено време и място, в хронологичен ред, което не изключва специфика в различните жанрове. Техните герои са главни и второстепенни, за разлика от художествените текстове, в които такова деление е нефункционално(в тях всеки герой съизразява страни от авторската позиция).Главните герои в приказката не са индивидуализирани те са персонифицираната представа на общността за тип поведение, за човешки черти и качества. Често те нямат име, не са детайлирани портретите или действията им. В ролята на персонаж влизат хора, животни, птици, дървета, хали и т.н. Всичко в приказката се представя от разказвача – посредникът между миналото и времето на разказване. В неговото слово се срещат традиционни за жанра речеви формули и клишета за началото и за края на приказката. Самоувереното начало “Имало едно време; Живеели някога;” и хубавият край “Яли пили и се веселили; И заживяли оттогава щастливо” стават за слушателя или четеца символ на истинност и ведра надежда. Най-често приказката е издържана в преизказно наклонение, което подчертава

посредничеството на народния разказвач, но понякога той демонстрира свидетелска позиция – “И аз бях там, ядох, пих и се веселих”. Разказвачът изпълнява структурноорганизираща и смислооценъчна роля.

Във фолклорната приказка централният герой винаги е подложен на изпитание: двамата братя от “Неволята” – да поправят колата; лисицата – да излезе от лозето; Златка – да оцелее, доведената и сестра – да получи награда и т.н. Героят може да преодолее изпитанията със свои сили или с чужда помощ – с вълшебни предмети, помощници, но накрая доброто винаги побеждава. Сполуката му облагодетелства него, семейството му, общността.

Типовите сюжетни моменти, местата, където се случват, героите, препятствията и начините за преодоляването им определят жанра на приказката. В битовите приказки епизодите са от бита, героите са хора, които постигат сполука със свои сили, ако имат помощ, тя е по родствени връзки или от благодарност, но тя не е белязана със свръхестественост.

Битовите приказки напомнят случки и събития от живота. В тях са отразени твърде сложни и заплетени случаи от семейната и обществена действителност. Те създават илюзия за нещо, което се е случило или може да се случи. Възможните аналогии на приказките от този жанр и живота не означават, че текстовете са копие или отражение на реалността. Плод на измислица са сюжетът, героите, препятствията пред тях, при това представени често с преувеличение в две посоки. Хитър Петър, който възмездява несправедливостта, жестокостта, гаврата с достойнството на хората и т.н., в живота е невъзможен. Едва ли умният, справедливият, действеният човек ще убие глупака, безчестния, алчния, но в приказката неморалността се наказва по различни начини, дори като се изпратят на морското дъно носителите на злото.

Липсата на индивидуализация на героите, тяхното типизиране и фактът, че героите не търпят развитие, също служи за разграничителен белег на този жанр. В тях наред с инициалните формули от типа “живял едно време един човек”, показващи пълна дезинтересованост към хронологията, се явява и “историзация” от типа: “Някога през турското време”, или “Во старо време коа имало бугарски владика и гръчки”. За сметка на това в силна позиция е диалогът, който разкрива по-пълно находчивостта и острия ум не само на героя, но и на разказвача, представя правдиво разнообразни житейски ситуации, а изразителността му се увеличава с въвеждането на пословици и поговорки. Езикът му е естествен и прост, жив и изразителен, понякога стига до грубост, но тая грубост не е самоцелна, а зависи и от средата, от задачите на изображението. Героят е участник в житейската битка между богатия и бедния, господаря и слугата, грабителя и ограбения. Неговото оръжие са умът, хитростта, ловкостта.

Битовите приказки очертават правилата на семейната, родовата, местната общност. В тях епизодите са от бита, героите са хора, които постигат сполука със свои сили. Ако имат помощ, тя е по родствени връзки или от благодарност, но тя не е белязана със свръхестественост. В образа на Хитър Петър са въплътени представите на общността за наказание, за въздаване на всяка несправедливост. Случките в битовата приказка са подредени хронологически, с ясно изразена причинно-следствена връзка, с времетраене, съизмеримо с реалните представи за времетраене – Хитър Петър носи коша, за да помогне, счува стоката, за да накаже скъперника кръчмар. Пространството е цялостно, то има аналог в реалността,

придвижването / преходът от едно място към друго е също естествен. Действието в “Три съвета” става на улицата, придвижването – както в живота. Сирачето от арменската приказка “При слънцето” стигнало до новия си дом във от града покрай стените на богаташките къщи, по стръмнината. Това пространство може, но не е задължително да е изградено на основата на опозиции, например: свое-чуждо, село-град, равнина-планина. То не е моделно за света.

Приказките за животни навсякъде се посочват като най-старинни произведения свързани с анимизма – наивното одухотворяване на природата. Заедно с това, трябва да се посочи, че в праисторическо време човекът е по-слаб от силните зверове. Неговата безпомощност, страх и невежество са породили в съзнанието му боготворене на животните или така наречения тотемизъм. По-късно първобитният човек постепенно започва да напада и убива животните с камъни, стрели и тояги. Някои от тях привлича край домашното си огнище и започва да ги опитомява. Установява, че всъщност животинските образи не са така страшни и забулени в тайнственост, но някои от първоначалните божески способности, например дар слово, остават завинаги в приказките. Няма съмнение, че приказките, в които човекът е даден по-слаб от животните, бяга от тях панически и става жертва на хищните им зъби, са по-стари от ония в които той вече надвива с ум, хитрост, съобразителност страшните зверове.

В по-късни времена народното творчество започва да създава животински образи с хумористични и сатирични черти, като осмива по този начин човешките слабости и недостатъци, това вече окончателно освобождава човека от магията на тотемизма.

Героите от зооморфния свят са дали наименование на приказките за животни. В тях човешкият свят, човешките качества са представени алегорически в образи с ясен смисъл и значение. Обикновено героите имат своя репутация, лисицата – на хитруша, вълкът – на глупак, мравката – на работливка и т.н., което не изключва наличието на някои смислови нюанси в техните образи – лисицата е и лакома, и лукава; вълкът – и зъл, и с непроменими навици; мравката е и справедлива. Героите не са просто олицетворени, а са очовечени и представят човешки типове – на хитрец, на глупак и т.н. Животните се представят чрез техните мисли, диалози и постъпки, без с това си поведение да предизвикват усещането за необичайност. Някои от кратките приказки за животни напомнят басни. Множество приказки за животни директно извеждат като морал онова, което (според носителите им) е най-важен извод. Устойчивият характер на тези колективни истини е наистина своеобразен идеологичен израз на традиционния светоглед. Колкото и да е кратко и важно със своя морал, финалното поучение не само, че не може да замести фабулата, но и често не се схваща като по-важно, защото произтича от осмислянето и. Така еднакви по смисъл финални формули-обобщения могат да произтичат от разнообразни фабули, които играят ролята на много по-интересните “частни случаи”. По този начин посочените финални формули са по-скоро окончателното им “разшифроване” чрез познати пословични сентенции, които също могат да варират формално в различните етнокултурни ситуации. Доколкото някои от основните, внушавани от приказките за животни, идеи могат да се изразят с пословици (сентенции на идеята), става ясно различието в “стратегииите” им -истината, носена в пословиците, е вече известна, а в приказките за животни тя се открива в края, т.е. постига се след динамично следване на фабулата и търсене-съпреживяване-сравняване. В приказките за животни персонажите носят обобщителното видово название на различните животни (Вълк, Лисица, Мечка); макар и не винаги подчинена на естествената логика на природните закони, несъвместимостта на интересите поражда трагичния конфликт помежду им. Интересна особеност на приказките за животни е, че ако в тях се появи “Човек”, конфликтът не се гради върху противопоставяне на интересите -по всичко личи, че човекът и животните не са равноценни и не са поставени на една плоскост. Някъде човекът е само “фонов” обект за действията на животните или наказва губещите (като в

цикъла “Лисицата краде риба”, “Глупавият вълк лови риба с опашката си”, “Болен здрав носи”), другаде е отчетливо отделен с качества, които се поощряват или отрищават (смелост, хитрост, неблагодарност). За последните руският изследовател на приказките Вл. Проп изказва основателно съмнение, че трябва да се отнасят към приказките за животни. Повествователната техника на разказвачите е най-често “репортажна”, т.е. сякаш в момента пред погледа му се разыгрва случката подобно на сценично изображение. В миналото, при една активно действаща митопоетична система, финалът, освен че предизвиквал морална оценка, играл и етиологична (обясняваща произхода на нещата) роля -напр. отговаря на въпроса за късата опашка на заека (вълка, мечката) със смешна история за фаталните последствия за потомците от приключенията на техния митологичен прадед в Първото време. Приказките за животни най-често имат кумулативна (верижна) структура -всеки епизод е причина за следващ. Финалният носи изводите. Но разказвачът може да инверсира цялостната организация на материала и да предложи поуката в началото, което предполага по-голяма увереност, че ще успее да задържи слушателското внимание -напр. при остросюжетно повествование и/или неочакван изход. Характерен за приказките за животни е малкият обем, т.е. краткост на нужното за повествованието време, което съответствува на краткостта на времето, изобразено в сюжета. Това се постига чрез отбелязване на отделни моменти с висока степен на драматичност, фиксиране на отделни събития, съкращаване (понякога кумулативно) броя на персонажите, поддържане на устойчиви индивидуални характеристики, и др. Подобно на много свои предшественици, известният руски изследовател на приказките Вл. Проп предполага, че архаичните източници на приказките за животни са в тотемизма (за разлика от вълшебните приказки, корените на които открива в схемите на посветителните ритуали за юноши). Някои от последните изводи на учените-етнолози ориентират проблема и към мито-ритуалната основа на приказките за животни, с което задължават своите последователи към по-сериозно оглеждане на собственоетничния митопоетичен фонд.

Докато случките в битовите приказки и в приказките за животни са в ясна причинно-следствена връзка, то във *вълшебните приказки* тази връзка не е очевидна, защото те са най-близки до мита. В основните си линии те са остатъци от древния анимизъм – одухотворение на природните сили и явления. Тук ние имаме поклонение на слънцето, огъня, гръмотевицата, реките, дърветата, изворите. Одухотворението на природните сили минава от езическата в християнската епоха. Макар че новата вяра е водила упорита борба срещу езическите идоли, голяма част от този овехтял реквизит – морски царе, горски духове, самодиви, юди – са били обявени за нечисти сили или дяволи. По такъв начин древният анимизъм се превърнал на народна демонология. Макар че във всички религии слънцето заема средишно място, тъй като от него изхожда светлината и топлината, която възражда всяка пролет природата, в българския фолклор на него са посветени ограничен брой приказки.

Анимизмът се разпада на два главни дяла – зооморфизъм и антропоморфизъм. В зооморфическите вълшебни приказки главен герой е човекът, но неговите чудотворни помощници са животните – орлите, мравките, рибите помагат в решителни моменти на своите герои и спасители, за да победят и изкарат приказката на благополучен край. В антропоморфическите вълшебни приказки – Слънцето, Месецът, звездата Денница, Вятърът са олицетворение на природните явления. Те живеят и действат като хора: женят се, ходят на лов, излизат на борба с юнаците или се побратимяват.

Макар че вълшебните приказки имат богато и удивително сюжетно съдържание и следват често пъти нишката на сложна романтична история, пълна с приключения, страдания и победи, техните действащи лица могат да бъдат сведени до няколко основни типа. На първо място

излиза героят, който обикновено е най-малкият и най-пренебрегнатият брат в семейството. Обикновено братята на героя са щедро отрупани с отрицателни качества: те са лакоми за богатство, лукави, подли, страхливи, готови на най-тежко престъпление. Келешът напротив е смелчага, умен и съобразителен, хуманен и състрадателен, готов да се хвърли безкористно в борбата и да се бие за истината, за правдата и за свободата. Дори и към животните той проявява внимание и обич, затова те му стават незаменими чудотворни помощници.

Враговете на героя са преди всичко змейовете, и ламите, които народното въображение е нарисувало по най-разнообразни начини.

Случките и събитията нямат аналог в живота. Преходът от едно на друго място също няма аналог в живота. В началото на приказката винаги присъства вреда / липса. В края вредата / липсата е отстранена. Изпитанията на героя са положени между началото и края. В приказката "Тримата братя и златната ябълка" плодът се дава на майката (тя пази ценностите), вредителят е наказан, но приказката продължава, защото в основата на вълшебните приказки стои един ритуал, който се нарича инициация (посвещение). Чрез този ритуал младите хора се посвещават, за да придобият опит (който се добива от раждането до смъртта или ако се попадне в царството на мъртвите). В ритуала младите хора се посвещават като преодоляват препятствия. В днешно време следи от инициация има при мюсюлманите и евреите (обрязването) и при християните (кръщението чрез потапяне във вода). Във вълшебните приказки причинно-следствените връзки не са очевидни както в битовите приказки и в приказките за животни. За откриването на логиката особено важни са началото и краят на приказката. Те са плод на богатото въображение, на любознателността на народа и изразяват смелите му мечти и надежди за повече доброта, правда, красота и щастие.

Владимир Пропп усилено изучава не толкова произхода, колкото структурата на приказката. Всички герои във вълшебната приказка изпълняват точно определена роля (функция) и в своята прочута книга той говори за 31-а функции на персонажите. По-точно това са постоянните елементи, които се срещат във всяка приказка. "Първата функция, казва Пропп, е "отдалечаването", т.е. откъсването на героя от родното семейно ядро и навлизането му в социалното пространство. След това идват другите константи, като "намесата" на свръхнормална сила или лица, и на финала наказването на лошия, плюс сватбата и възкачването на трона на добрия герой.

Според руския фолклорист героите на приказката се определят според това, което правят - той преброява въз основа на 100 руски вълшебни приказки онези 31 функции, които са седемте типа персонажи: вредител (антагонист), дарител, вълшебен помощник (вълшебно средство), отправител (търсеният обект), изпращач, герой и фалшив герой, изпълняват поред. А изживяването на смъртта в мита (върщане от другото царство, от долната земя например; отвличане на девойки от змейове, тяхното раждане от орех, от ябълка; превръщанията, омагьосването и разомагьосването – на дете в еленче, на тиква в каляска, на мишки – в кочияши, на принц в жаба и обратно) задава различни "матрици" на вълшебната приказка, отново според Пропп.

По-късните автори като Алан Дъндс, Греймас или Клод Бремон отричат или променят основните типове персонажи на Пропп, критикуват твърде строгия списък от функции на вълшебната приказка, но те самите предлагат схема на разказа, приложима към всички вълшебни приказки, която може да бъде описана така: изходно положение, завръзка (например

героят напуска дома), развързка (принцесата е освободена), финално положение (равновесието е възстановено, добрите са възнаградени, а лошите наказани).

След седемдесетте години интересът на изследователите се насочва към социалната рамка на приказките. А тя е тази на бедните: из приказките броди призракът на глада - има много изгладнели или зле гледани деца, работата е тежка, заплащането мизерно, горите са пълни с вълци. Мишел Симонсен показва как двама автори предлагат едно и също обяснение за персонажа на людоеда, който яде деца: за селянина, който се прехранва с житни растения и зеленчуци, ядиящият месо бива или богат или престъпник.

Структуралният анализ на приказката на Проп е добра теоретична база за обръщането към училищната ситуация на преподаване на приказката. Според Проп "трябва да се има предвид, че така, както се асимилират елементи във вътрешността на приказката, се асимилират и кръстосват цели жанрове. Така се създават понякога много сложни конгломерати, в които съставните части на нашата схема влизат като епизоди"[Проп, 1996:357].

Всеки сюжетен момент е със свой пространствен център – дом, гора, къщата на Яга, многоцветната река – това са топосите в “Златка златното момиче”. Придвижването от едно място към друго обикновено няма аналог в живота и също усилва условността на приказката - най-малкият брат пада върху черния овен, който го отнася на долната земя, орлите го връщат горе. Чрез вълшебни предмети – шапка невидимка, вълшебно килимче или пръчка, героят се премества и във времето и в пространството. В малките случаи, когато се създава илюзия за естествен преход, както в “Златка златното момиче”, странността се усилва от мястото, което няма аналог в живота – къщата на баба Яга, реката. Приказното не се вражда в познатите еталони за време – ден, денонощие, година. Възможно е времевите граници да не се диференцират (колко трае пътят на най-малкия брат до долината, а после – до горната земя); ако има уточняване, то не е подчинено на никаква рационална логика – според един вариант на тази приказка падането е мигновено или не е уточнено, а орлите отнасят героя на горната земя за седем дни.

Народните приказки са жадуваният свят на чудесата. Не заради различните там скъпоценности, а заради всепобеждаващата сила на доброто, духа на опрощението и неизменната справедливост. Чрез приказките хората изричали своите мечти за света такъв, какъвто биха искали да бъде, ако желанията им можеха да се сбъдват. С приказките те показвали кое ценят най-много в живота – здравите връзки в семейството, братската взаимопомощ, доброто сърце, липсата на горделивост и високомерие, готовността да помогнеш на изпадналия в беда. Все неща, които толкова много ни липсват. А порицавали злобата, завистта, егоизма, горделивостта и нахалството.

Всяка приказка има свои национални особености: в образите, художествения подход, битовите характерни белези, изводите и поуките. Но редом с тези особености Леда Милева споделя своето виждане за приказката в живота на детето:

“ Приказката може да бъде реалистична, може да бъде вълшебна, но в нея има винаги герои, носители на определени ценности. Има морален проблем. Има въображение. Има действие. Всичко това е интересно и достъпно за децата. Приказката е нещото, без което една култура и една литература не могат да съществуват“[Арnaudов, М1986:34].

Приказките са тези, които от незапомнени времена не признават нито време, нито разстояния. Споделената приказка е като споделена любов. Като магия за обич. Като усмивка, която заразява. Те ни помагат никога да не спираме да мечтаем и да вярваме в чудеса. Като това, че България и прекрасният ни народ ги чакат по-добри дни, по-славни бъднини. Които ще бъдат дело на пораснали мечтатели. Повярвали, че животът е приказка, която всеки сам може да напише.

References:

1. Arnaudov M., Psihologia na literaturnoto tvorchestvo. S., 1986.
2. Van Delden, Zh.-F. Krus, Simvolika na prikazkite, S., 2002.
3. Vacheva, S. Detskata gradina – faktor za provokatsia i preventsia na agresiyata na detsata. Sbornik materialov Vsserosiyskoy Nauchnoy konferentsii s mezhdunarodnym uchastiem „Doshkolnoe obrazovanie v XXI veke”, Ufa, 2013.
4. Georgieva M., Yoveva R., Yocheva K., Uchebnoto sadarzhание po balgarski ezik i literatura v nachalното uchilishte. ShU, 2015.
5. Georgieva K., Folklorните praznitsi – radost za malki i golemi, sp. Preduchilishtna pedagogika – 2006/ br. 2.
6. Nancheva V., Ot rosnoto bile na folklora, metodicheski sbornik, S., 1984.
7. Prop VI., Istoricheskite koreni na valshebnata prikazka.,S.1996.
8. Prop VI., Morfologia na prikazkata.S., 1995.